

Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

Адреса
Редакції і Адміністрації:
"Svoboda", 81-83 Grand St.,
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНЧ: HEnderson 5-8740

"МИР НА ВІЧНІ ЧАСИ І КРАЩА БУДУЧІСТЬ" — ВИБОРЧЕ ГАСЛО АЙЗЕНГАВЕРА

Сан Франциско, Каліф. — Президент Айзенгавер у своїй конвенційній промові 23-го серпня погодився прийняти найменування на кандидата на президента ЗДА і заявив, що він прирікає стояти вірно при своїх засадах і не дозволить їм до кожних виборчих потреб, щоб досягнути найвищої своєї ціль — "мир на вічні часи і краща майбутня для всіх американців". Головною темою його промови було те, що "Республіканська партія — це партія майбутнього", бо вона може найкраще розв'язувати ті всі проблеми, які виникають в ділянках внутрішньої і закордонної політики, які ще й досі не вирішені. Президент з'явився на сцені разом із своїм навісником на віце-президента Річардом М. Ніксоном, щоб прийняти одностайне найменування в 100-му році історії своєї партії. Промова Айзенгавера відкрила виборчу кампанію республіканців, якою з Нью-Йорку керує голова Республіканського Крайового Комітету Льюїс В. Голл. Президент дякував конвенції за те, що вибрала його і віце-президента Ніксона, а з яким він переміг в 1952 році. Айзенгавер хвалив Ніксона за його дотеперішню працю. "Ніксон, казав Президент, з усіх своїх сил є вірним американцем, всім відомий його патріотизм і людяність". Президент передбачав перемогу республіканського "спіску", але одночасно закликав всіх тих, які його підтримують, щоб з усіх сил старалися про спільну перемогу, голосуючи правду про програму Республіканської партії по всіх місцевостях цієї країни. Айзенгавер закликав усіх, щоб реструкутурували перед виборами, а в деяких степах реструктуризація виборців почнеться вже в найближчих днях, а список виборців під час правоборі був менший в порівнянні з попередніми виборами. Присутні часто переривали промову Президента довгими оплесками. Довшу овацію зготували Президентів і Ніксонові зараз після того, як вони вийшли на сцену. Президент говорив у своїй промові не тільки про засади своєї політики і її основи, але також і гостро критикував демократів, головним чином Френкліна Д. Рузвельта, хоч і не задуваю його призначення. "Один із моїх попередників, казав Айзенгавер, признався, що, роблячи свої важливі рішення, він робив це так, як грається в футбол. Він не міг зробити нового рішення, поки не знав, які наслідки мало його попередні рішення. Це може бути добрим в грі в футбол, але воно не надається до того, щоб тим способом керу-

Президент Айзенгавер з віце-президентом Ніксоном.

вати діями такою". (Рузвельт керував такою методою в термис роках здійснювання політики так званого "нового розподілу". Айзенгавер заявив, що в своїй політиці буде керуватися твердими засадами, а не потребами хвилі, бо тільки таким способом можна здійснювати програму на довшу мету. Президент твердив, що, наприклад, в фермерській програмі треба мати програму, яку довшу мету, яка дозволила б фермерам стати на власні ноги, а не дивитися на короткотермінові успіхи, які дають тимчасове одволення фермерам, але не розв'язують фермерської кризи. Президент обіцяв розв'язати цю кризу на здоровій економічній основі. В закордонній політиці Президент заявив, що старатиметься забезпечити мир не тільки на тепер, але і на всі роки". Щоб це можна було досягнути, треба змагатися до таких цілей: 1. Треба втримати на високому рівні збройні сили, мораль і економіку. 2. Створити в світі колективну безпеку, але не таким способом, як це роблять комуністи, тільки заохочувати держави до добровільної оборони проти всякого агресора. 3. Треба змагатися до того, щоб зникла залізана заслона, яка відділяла народи під комуністичним пануванням, але при тому не вільно зменшувати оборонних сил вільного світу. Війна в атомовому часі стає не тільки трагічною, але й безглуздою, бо в ній ніхто не може бути дійсним переможцем". Айзенгавер признав, що цією крайньою керує одна партія, але ця партія є партією кожного американського чоловіка, жінки і дитини, це універсальна американська партія — Республіканська партія, яка є партією майбутнього". До перемоги цієї партії закликав Президент у своїй конвенційній промові.

НІКСОН ПОПЕРЕДЖАЄ, ЩО СОВЕТИ ГОТУЮТЬ НОВУ ВЕЛЕТЕНСЬКУ ОФЕНЗИВУ

Сан Франциско. — Річард Ніксон, приймаючи номінацію на віце-президента, виступив з промовою, в якій дуже рішуче накреслює напрямки американської політики зокрема супроти СРСР. Він звернувся до зібраних на Конвенції республіканських делегатів і через них до всієї американської нації із закликом не довіряти жодним "зімкам" совєтської політики. На думку Ніксона, Совєти почали нову велетенську офензиву, економічну своїми методами, але з ясно окресленими політичними завданнями, офензиву, що в Москві хоче підтримати теж і з допомогою безмірного поширювання і розбудовування своєї мілітарної сили. Американська політика не сміє поставити американську націю перед альтернативою банкрутства і підкорення Кремлю і тому теж не треба жалувати витрат і жертв на економічну допомогу для закордону, бо ця допомога, окрім економічної, і мілітарну силу союзників ЗДА, може спричинитися у великій мірі для оборони і самих З'єдинених Держав переростає в наступ. Ніксон ствердив теж, що Совєтський Союз витрачає мільйони доларів і безліч часу на вивчення науковців і інженерів З'єдинених Держав у своїх же доклади всіх зусиль, щоб відкрити і в цій ділянці перешкоди за собою і дати кожному, хто бажає, найкращі можливості для науки і спеціалізації. Країни, о-

Республіканці з Айзенгавером на чолі вестимуть гостру виборчу кампанію

Сан Франциско. — Республіканці вже тепер заповідають, що кризу на здоровій економічній основі. В закордонній політиці Президент заявив, що старатиметься забезпечити мир не тільки на тепер, але і на всі роки". Щоб це можна було досягнути, треба змагатися до таких цілей: 1. Треба втримати на високому рівні збройні сили, мораль і економіку. 2. Створити в світі колективну безпеку, але не таким способом, як це роблять комуністи, тільки заохочувати держави до добровільної оборони проти всякого агресора. 3. Треба змагатися до того, щоб зникла залізана заслона, яка відділяла народи під комуністичним пануванням, але при тому не вільно зменшувати оборонних сил вільного світу. Війна в атомовому часі стає не тільки трагічною, але й безглуздою, бо в ній ніхто не може бути дійсним переможцем". Айзенгавер признав, що цією крайньою керує одна партія, але ця партія є партією кожного американського чоловіка, жінки і дитини, це універсальна американська партія — Республіканська партія, яка є партією майбутнього". До перемоги цієї партії закликав Президент у своїй конвенційній промові.

Рада Федеральної Резерви збільшила дисконт, щоб запобігти інфляції

Вашингтон. — Рада Федеральної Резерви збільшила з 24 серпня з 3 до 4 відсотка дисконт для банків, які мають підняти дисконт до 3%. Це банки в Бостоні, Клівленді, Далласі, Атланті, Ст. Луїсі і Канзас Сіті. Це підвищення дисконту є вже шостим з черги за період 16 місяців підвищення дисконту. Метою цього збільшення дисконту є намагання запобігти можливій інфляції на грошовому ринку в ситуації. Шість дільних дисконтів.

Поліція заарештувала А. Дж. Лямарку, який викрав дитину Вайнберґів

Мінеола, Лонг Айленд. — Поліція заарештувала 31-річного механіка Анджелю Джамарку, який вже призначав до того, що 4-го липня викрав одностайного сина родини Вайнберґів. Переслідування цього злочинця ще триває, але поліція вже повідомила, що він признався до злочину. Лямарка оповів, що другого дня після викрадення немовляти пішов до дому Вайнберґів разом із дитиною, щоб взяти викуп, якого домагався в сумі 2,000 доларів. Та перед домою побачив великий рух, поліцію і людей, і тому вернувся додому. Після того він рішив позбутися немовляти і заніс його

Знайдено рештки збитого американського літака

Токіо. — Американські кораблі 7-ої далекохідної флотії, які беруть участь в акції у зв'язку з нападом комуністичних літаків на американський літак, знайшли рештки літака на морських хвилях коло 100 миль на південний схід від Шанхаю. В міжчасі китайські комуністи призналися, що вони поцілили були літак Чіанг Кай-шека приблизно в тому місці, про яке згадував американський комуніст. Комуністичний китайський журналіст твердить, що літак Чіанг Кай-шека летів над територіальними водами Китаю. Поцілений літак — за китайським комуністичним — відлетів у напрямку Формози. В цій акції пошукування бере участь 17 американських військових кораблів з трьома літаків. Ніяких ближчих подробиць про знайдення решток поціленого літака ще нема. На літаку було 16 американських летунів. З'єдинені Держави звернулися до Англії з проханням посередництва в справі одержання від комуністичного Китаю ближчих інформацій про зістрелення американського літака. Американські військові чинники не виключають, що китайці могли не розпізнати нічого, що це американський літак, тим паче, що національній китайське летунство користується машинами американської продукції.

Японія і Совєти переривають переговори про мир

Лондон. — Японія і Совєтський Союз перервали тимчасово переговори про закінчення формально існуючого між ними стану війни і підписання мирного договору та вирішили, що далі переговори будуть вестися осінню цього року, після вересня. У вересні щоріку роз'їдуться совєтські верховоди на фері. До такого висновку дійшли міністри закордонних справ Японії і СРСР, Шігеміцу і Шенілов, які наражувалися в совєтському посольстві в Лондоні; вони обидва заступають свої країни на Лондонській конференції за справи Суєзького каналу. Шігеміцу не вернеться навіть до Москви, де він вів

В Голландії продовжується криза уряду

Гаага. Від 13 червня в н.р. себто від останніх парламентських виборів, після яких за традицією уряд соціалістичного прем'єра д-ра Віллема Дрееса подався до відміти, все ще не можна скласти нового уряду. Першим був Дреес, якому королева Юліяна доручила скласти новий уряд, після якого тимчасово був лідер католицької партії проф. Карл Ромме, а потім безпартійний проф. Пітер Ліфтінк, колишній міністер фінансів в Голландії, тепер один із директорів Міжнародного Банку Видовищ і Розвитку при ООН в Нью-Йорку. Останнім кандидатом на прем'єра

Підпілля кипрських греків відкинуло заклик Англії до капітуляції

Нікозія, Кипр. — Революційне підпілля кипрських греків відкинуло заклик англійського губернатора Кипру, маршала Гардінга, щоб грецькі терористи склали зброю і зголосилися або до підпілля до Греції або до табора інтернованих, — і з свого боку затримало, що коли до вівчачі з понеділка на вивізок англійської чинники не підновлять переговори про майбутнє Кипру, то підпілля революційна організація поведе назад боротьбу проти Англії. В минулому тижні кипсько-грецька революційна організація ЕО-СА розкинула була летючки і закликом до перемир'я, після чого англійська адміністрація острова завізвала революціонерів до капітуляції. У цій останній летючій підкреслюється, що збройна боротьба за Кипр може припинитися тільки в моментом дозволу з політичним промовом кипрських греків щодо майбутності того острова. ЕОКА вважає, що сама її готовість припинити терористичну акцію становить правильну підставу для відкриття за звільнення архієпископа Макарія і відновлення на ній переговорів на базі яку він востаннє сформулював корисний господарський був був: повна амністія для терористів плебіциту на Кипр, який визначив би даліш правно-політичну принадлежність того острова.

В Аргентині створено нову партію

Буенос Айрес. — В Аргентині організовано нову партію, яка назвала себе "Національною Партією Робітників". П представники повідомили міністра внутрішніх справ Ліврано Ляндабуру, що провід нової партії порибав усі потрібні заходи і формальності для оглянення статуту політичної партії. Нова партія ставить собі завданням здобути для працюючої класи таких можливостей політичного впливу, щоб ця класа могла діяти, як автономна політична сила в майбутньому аргентинській нації.

СОВЕТИ ІЗОЛЬОВАНІ НА ЛОНДОНСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

КОНФЕРЕНЦІЯ У СПРАВІ СУЄЗЬКОГО КАНАЛУ ЗАКІНЧИЛАСЯ ПОКЛИКАННЯМ 5-ЧЛЕННОЇ КОМІСІЇ ДЛЯ ПЕРЕГОВОРІВ ІЗ ЄГИПТОМ

Лондон. — Якщо напередодні Лондонської конференції в справі Суєзького каналу і це на самому її початку дошло до Заходу сподівалося, що Москва, лякаючись війни, буде аплівати заспокоюючи на Єгипет та співпрацювати з західними великими державами у шуканні компромісової розв'язки проблеми, то ця надія показала цілком оманливо: єдиною ціллю совєтської політики є далі сідати неспокій на Середньому Сході і розсварювати його з західним світом, що вона заманивала була вже продаком масової зброї Єгиптові. До такого висновку доходить перші коментарі вислівів Лондонської конференції, яка закінчилась у четвер 23 цього місяця покликанням до життя комісії, зложеної з п'ятих держав, як репрезентів 18-х учасників Лондонської конференції, що прийняли проєкт, пропущений державним секретарем Доллессом. Тим державами є Англія, Етіопія, Швеція, Іран і З'єдинені Держави. Вправді проти плану Доллеса висловилися 4 держави — Совєти, Індія, Індонезія і Цейлон, але в останньому дні індійський та індонезійський репрезентанти відсепарувалися від різко негативного становища Совєтів. Індійський делегат Крішна Менон дівся із Нью Делі, від прем'єра нові виклики і зміни своє становище у тому напрямку, що погодився, щоб проєкт гегемоністичного президентів Гамалей Насеру план Доллеса, але поруч із ним також план, зголошений Крішною Меноном. Різниця між ними полягає в тому, що коли Доллес пропонує створити нову управу для Суєзького каналу з представників користувачів того каналу і Єгипту, то Крішна Менон погоджується на єгипетське управління каналом, якому треба, мовляв, додати міжнародних Румунів з-під німецької окупації. Хрущов не сказав нічого ближче, як він уявляв собі наплів "добровольців" у користь Єгипту. Хрущов тільки-но вернувся був з поїздом по Сибірі й Донецькому басейні, був балакучий і самозадовошений, як завжди — додають кореспонденти західної преси з Москви. Він переконавав французьких дипломатів, — прихиливши на тому прийнятті, що найкращою розв'язкою для справи Суєзького каналу, є запропонована Індією міжнародна рада каналу, але, що адміністрація каналу має виконувати сам Єгипет.

Хрущов погрожує „добровольцями”, що помагатимуть Єгиптові

Москва. — Нікіта Хрущов заявив, що на випадок вибуху війни з приводу Суєзького каналу, „добровольці” поспішать на допомогу Єгипту. У тій війні осамітнені і якщо війни діляться на „справедливі” і „несправедливі”, воювати по стороні Єгипту буде „справедливо”. Коли б він, Хрущов, мав дорослого сина, то він сам сказав би йому: ти боротися по стороні Єгипту, — заявив совєтський „колективний” диктатор. Свою заяву Хрущов склав на прийнятті в румунській амбасаді, що відбулося з нагоди 12-річчя „визволення” совєтськими військами Румунії з-під німецької окупації. Хрущов не сказав нічого ближче, як він уявляв собі наплів „добровольців” у користь Єгипту. Хрущов тільки-но вернувся був з поїздом по Сибірі й Донецькому басейні, був балакучий і самозадовошений, як завжди — додають кореспонденти західної преси з Москви. Він переконавав французьких дипломатів, — прихиливши на тому прийнятті, що найкращою розв'язкою для справи Суєзького каналу, є запропонована Індією міжнародна рада каналу, але, що адміністрація каналу має виконувати сам Єгипет.

В СВІТІ

- Дипломатичний кандидат на президентські вибори в Аргентині, Лал, графувал президентом Айзенгавером з приводу його номінації на республіканського кандидата, але відмовився від цієї кандидатури, — сказав Стівенсон, — змагається проти нього. Республіканці виборили його одностайно, але в Конгресі не голосували за його законопроекти. Вони люблять його більше як кандидата, ніж як провідника.
- Колоніальний президент Герберт Гувер дякував делегатам з Алави, яка очолювала оваційний похід, який відбувся в його честь на конвенції в Сан Франциско. Гувер народився в штаті Алава 1874 року. „Я завжди щасливий, — сказав Гувер, — коли можу бачити людей із Алави”.
- На Республіканській Конвенції найстарішим делегатом був 88-річний Джан Дж. Тавісеїс із Делавелу, колишній губернатор і сенатор. Він сказав, що був присутнім на всіх конвенціях, починаючи від 1904 р. тільки не може собі пригадати, чи був на конвенції в 1900 р.
- В імені делегати з Аризони „голосували” за кандидата на віце-президента 8-річний хлопчик Томас Діксон, який сказав: „Аризона погоджується!” Його мати була делегаткою на цій конвенції.
- Департамент рибництва повідомив, що до 31-го серпня фермери мусять зголосити ті акри землі, яких вони не будуть управляти, а віддають до „Земельного банку”.
- У штаті Луїзіана скасовано заборону продавати пиво в суботу, бо новий закон не забороняє пива до півночі, який можна випити. Заборона продавати пиво в суботу існувала в цьому штаті від 1886 року.
- Суддя Річард Р. О'Коннор присудив батьку 14-річного хлопця з Елизавету до 75-долларової кари за те, що побив свого товариша. 75 доларів мусів витратити побитий хлопчик на спос лікування.
- Гватемала і Гондурас підписали торговельний договір, згідно з яким ці республіки продаватимуть одна одній 120 тисяч тонн цукру. Половина з тих товарів — це всього року харчі. Договір мусить ратифікувати конгреси обох держав.
- У комуністичному Кітаї, який нараховує тепер 550,000,000 населення, себто одну чверть у мешканців земного глобу, народжується щодня по 25,000 дітей. Цей великий приріст населення настільки погіршує хронічно погану харчову ситуацію в Кітаї, що комуністичний уряд запровадив державну контроль народних. Як докладно вилгдале видання з цього приводу декрет — газети не повідомляють.
- Великий прес'єр Ахіл Ван Акер і міністер зовнішніх справ Спаак заповіли на 12 жовтня в р. офіційну візиту в Москву. Обидва — відомі „західники” в Спаак — фанатичний звільнених паваролейської, те пер західноєвропейської федерації і один із сенаторів західної дипломатії. Тому сумніваю, чи зможуть їх в Москві „індентрувати”.

СВОВОДА SVOBODA

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріали.

Адреса: "СВОВОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НОМІНАЦІЯ АЙЗЕНГАВЕР І НІКСОНА

Республіканська партія на своїй конвенції в Сан-Франциско однодушно найменує Двайта Д. Айзенгавера і Річарда М. Ніксона повними кандидатами на ті найвищі пости в країні, які вони вже чотири роки займають: президента і віце-президента. Демократична партія, як відомо, на своїй конвенції в Шікаго тижень раніше найменувала своїми кандидатами на ті пости Адлея Стівенсона та Істеса Кіффера. Тепер прийде виборча кампанія.

Двайт Д. Айзенгавер не потребує рекомендації перед виборцями. Він майже вже перед попередніми виборами, а чотирирічною службою в Білому Домі тільки скріпив, доказавши неодноразово, що справді має всі ті кваліфікації, що їх вимагається від президента. Це, очевидно, не виключає, що такі ж кваліфікації може мати й інший кандидат, бо їх признала загальна публічна думка й демократи Стівенсона. Все ж такі поновлення кандидатури Айзенгавера заслуговує на окрему увагу.

Загально відомо, що Демократична партія має більшість в країні, але не таку більшість, щоб вона могла перемогти у виборах виключно своїми власними голосами. Кожночасні вибори перерішують маси незалежних голосів, які менше орієнтовані на партії, де більше — на платформі партій, але найбільше — на самих кандидатах. Після останніх виборів навіть самі республіканці признавали, що свою перемогу вони завдячують персонально "Айкові", його індивідуальності та його популярності. Айзенгавер, перед прийняттям кандидатури, далеко не був "Містером Республіканцем", яким був його суперник в кандидатурі, покійний сенатор Тефтер. Що більше, за деякий час перед попередніми виборами говорилось уже про можливість кандидатури Айзенгавера, а не Ніксона, як з Республіканської, так і з Демократичної партії. Отже, в ширшому розумінні можна твердити, що Айзенгавер був майже двопартійним кандидатом, і таким він у великій мірі залишився на посту республіканського президента.

Тим то Айзенгавер зробив велику прислугу і країні і Республіканській партії, "змоніторинувати" її в тому напрямку, щоб достосувати до нової ситуації в світі, до нових вимог і до нової відповідальності Америки. Республіканська партія мала б опінію "Ізоляціоністичної" і соціально "відсталості". Саме Айзенгаверові пощастило і теоретично і практично злагодити деякі крайності в цьому відношенні і створити адміністрацію, яка за минулих чотири роки добила успіхів на всіх ділянках внутрішньої і закордонної політики. Однодушний вибір Айзенгавера поновним республіканським кандидатом на президента не був випадковий, бо саме ця кандидатура має найбільш вигляди забезпечити республіканцям місце в Білому Домі на дальніших чотири роки.

Деяко складніша справа з кандидатурою Річарда Ніксона, хоч і він був найменш відомий однодушно і з подібним ентузіазмом, як і Айзенгавер. Для порядку треба ствердити, що за останні чотири роки Ніксон насправді виправдав себе на посту віце-президента і відіграв далеко більшу й поважнішу роль у уряді, ніж будь-який віце-президент досі. Але тепер уже з виразною тенденцією вибрати віце-президента під кутом не лише віце-президента, але й президента країни, який він у певних обставинах може автоматично стати. Ніксон був першорядний віце-президент, але з великою невідомою, який він може бути президентом, — лише в коментарі безпартійний "Н. П. Таймс". Проте, Ніксон має велику популярність не тільки серед республіканців, але й серед деяких незалежних кол виборців, зокрема серед ветеранів, і можна сумніватися, чи будь-який інший кандидат здобув би республіканцям більше голосів, ніж їх може здобути Ніксон.

Так то впровадив останніх двох тижнів висвітлює справа головних кандидатів на найвищі пости в країні: президента і віце-президента. Демократи вибрали Стівенсона і Кіффера, а республіканці Айзенгавера і Ніксона. Обидві партії вибирали своїх кандидатів з однією головною думкою: забезпечити собі цими кандидатами перемогу у виборах. Публічний відомий одного і другого вибору був однодушний: обидві партії вибрали справді найкращих кандидатів, отже й обидві партії мають об'єктивно однакові вигляди на перемогу у виборах, хоч хвилині обставини можуть більше сприяти одній з цих партій. У всякому разі, вислід виборів залежатиме це великою мірою від поведінки кандидатів у дальній передвиборчій кампанії та від їх підходу до подальших актуальних проблем. Проте, остаточно вирішити справу таки сам нарід, справжній господар своєї долі.

ДВІ АМЕРИКАНСЬКІ ПАРТІЇ

В теперішній передвиборчій кампанії в американській пресі як розійся від карикатур, в яких головними, "особами" представлені осел і слон — разом або окремо. Здебільша осел і слон, із подібним виразом на своїх звірних обличчях і людських жемствами, — добродушні, і коли й бують один від одного, то ніколи не роблять зраження смертельних ворогів. Авторство цих популярних символів двох керівників американських партій приписують славному американському карикатуристу другої половини минулого сторіччя, Томасові Нестові, який уперше змалював Демократичну партію у вигляді осла 15 січня 1870 року, а Республіканську — у вигляді слона 7 листопада 1874 р. Ці символи так поширилися і прийнялися, що сьогодні ніхто з членів цих двох партій не вважає тих символів образливими для себе. Очевидно, що неможливо дошукуватися різниці між республіканцями і демократами в різних між ослом і слоном. Зате з актуальних карикатур можна багато чого довідатися про ставлення обох партій до принципів американської національної політики і кожного часних проблем та про взаємини між ними. Ці останні керуються двома засадами: суперництво за керму в державі та співпраця в державній політиці.

Як між цими символами, узагальнених з вірнішого світу, так і в дійсності — між двома американськими керівниками партіями з істотною різницею, але розпізнати ці різниці часто буває дуже трудно. В отій позірній суперечності і криється тасмична двопартійної американської системи. Вільям Вайт, головний кореспондент "Ніттаймсу" у Конгресі в Вашингтоні, твердить, що досить йому побути в хвиль в партійній домівці будь-якої з цих двох партій, не знавши рашіше, куди він поїде і не побачивши ніякого напіву, щоб з усією певністю визначити, чи опинився він серед демократів, чи серед республіканців. При цьому він вказує на "дорозі й слухові" різниці, які, проте, покладені з манерами, традиційними намірами, способом трактування проблем, а не з самою істотою проблем. Наприклад, він твердить, що демократи мають більше фантазії, розмаю, інвенції, але й ризиковані та не завжди адекватно імпровізаційні, що вони неохайніші і небайдливіші. Республіканці ж — ніби солідніші, спокійніші, консервативніші, підходять до всіх справ, як до "бізнесу", з почуттям відповідальності за власні і чужі гроші, зате без полету. У республіканців, мовляв, пауче строгіша партійна дисципліна, демократи ж дозволяють своїм членам на необмежену свободу рухів.

Характеризувати такими подробицями обидві великі американські партії може тільки людина, яка дійсно вже не тільки очима та вушми, але й "носом" досвідченого парламентарного звідодавця відрізняє демократів від республіканців. Але водночас читасмо, що вони ду-

же часто самі себе не відрізняють, чи як самі дуже часто бують збентежені, як стаються одні й другі займають в ділових справах. Просто життя затерло принципи, і вони часто зберігаються тільки на папері, на якому до того ж іноді трудні й розпізнати. Це правда, що коли республіканський сенатор Вейн Мора з Ореґону виступив у президентських виборах 1952 року проти кандидатури Д. Д. Айзенгавера і голосував за демократа Стівенсона, то республіканці по-трахували його, як партійного відступника, "викинули з комісії, в якій він засідав", і зовсім не мали на увазі, що він був республіканцем, а республіканцем з такою головою Найвищого Суду Ірл Воррен, що перешагнув постанову проти сегрегації у школах.

Цивільні права, хліборобська політика, відношення до праці-капіталу, справи суспільної опіки, вся проблематика закордонної політики, фінансова політика (проблема бюджету, державної заборгованості і податків), права військової оборони (бюджет трьох основних родів зброї у збройних силах країни та проблема розробки), атомова енергія для мирних цілей, відношення до природних багатств країни (ріки, як джерело електричної енергії, ліси й копальні), проблеми державно-адміністративного апарату (рекомендації Гувера), врешті відношення до справ вільної й

якщо б ми хотіли провести грубою червоною лінією кордон між політичними програмами обох цих партій на нинішній день, на основі проголошених в останніх десяти днях обох офіційних платформ, то це було б насправді дуже важке завдання. Очевидно, демократи в принципі за низькі митні тарифи, а республіканці за високі, — але демократичні конгресмени й сенатори рішуче підтримують американських фермерів-продуцентів бавовни проти небезпечного для них імпорту бавовни закордонної. Демократична партія з ніби за світ праці, а Республіканська — за світ працевлаштування, але маса американських робітників підтримала у виборах чотири роки тому, і всі бачили, скільки то робітників їхало до фабрик із відзнаками "Айк"; фактом є теж, що, не зважаючи на існування опоруваного робітничими юніями закону Тефтера — Гартлі, робітники здебільша за останні чотири роки цілком низку світлих соціальних перемог. Демократична партія з за полегшій для імміграції. Республіканська ж — чули ми, — за тугіші імміграційні бар'єри. Але ж всі добровільні переселенські агенції з нашим ЗУАДК-ом виключно, роками завзято борються проти того імміграційного закону, що носить назву двох демократичних авторів — Волтера — МекКаррена, з яких один, конгресмен Франсіс Волтер з Пенсильванії, тепер зобов'язував поправлені додати до РРАКту, прийняті вже у Сенаті. Демократична партія з ніби, за традицією, за "інтервенції", будучи "інтернаціональною", а Республіканська — проти інтервенцій, будучи "ізоляціоністичною", але ж ми читали, що якраз "ортодоксальні" республіканці з правого крила партії — віце-президент Ніксон, сенатори Новленд, Бріндженс і МекКарті — найпалкіше були за інтервенцію в Індонезію і за блокаду Ки-

таю, а демократи були проти поширення війни. Фактом є також, що якраз республіканський державний секретар Доллес боровся за більш фонди на допомогу закордонній, як мій їх був відстає від контролювано демократами Конгресу... Демократи у принципі з заповне расове зрівняння, але ж Літцлов був республіканцем, а республіканцем з такою головою Найвищого Суду Ірл Воррен, що перешагнув постанову проти сегрегації у школах.

Цивільні права, хліборобська політика, відношення до праці-капіталу, справи суспільної опіки, вся проблематика закордонної політики, фінансова політика (проблема бюджету, державної заборгованості і податків), права військової оборони (бюджет трьох основних родів зброї у збройних силах країни та проблема розробки), атомова енергія для мирних цілей, відношення до природних багатств країни (ріки, як джерело електричної енергії, ліси й копальні), проблеми державно-адміністративного апарату (рекомендації Гувера), врешті відношення до справ вільної й

Ярослав Курдюк

СИЛА Й СЛАБІСТЬ АМЕРИКАНСЬКОГО ЛЕТУНСТВА

Довгий час американська публічна думка стоїть під гігітичним впливом незграбного повністю питання, яке насправді відношення сил між американським і союльним бойовим летунством? Воно й не дивно. Адже ніхто не сумнівається в тому, що коли б прийшло до зудару між Сходом і Заходом, то головною і вирішальною у війні будуть не так есхольний військовий з'єднання, як "бойове летунство".

Відомо, що ніка зброя не "старіється" так скоро, як бойові літаки, і їхнє застосування до нових технічних вимог міняється з року на рік. Технічні експерти твердять, що не такі важливі в тому випадку кошти продукції, як час, що приналежить до щораз нових завдань.

Важко надій привадувано до політики ген. Твайнінга до СССР. Запрошуючи його на показ більшовицького летунства, більшовики чванливою обіцяли показати йому бойові все те, чого досягли в цій ділянці. Заява ген. Твайнінга, після повороту в Москві, що "мені показали дуже мало — відкинули тільки трохи двері до тієї кімнати, але що в ній знаходиться мені не відомо" — найкраще характеризує чергове більшовицьке замилювання очей і виявляє ще раз їхню замішаність.

Іншими словами, найкраще прийняти за правдоподібне, що совєтське бойове летунство може й впереджас хвилю американське числом турбореактивних літаків, але воно ще далеко від того, щоб дорівнювало йому якістю. У цьому відношенні американські летунські знавці розраховують, що ЗДА випередить більшовицьку якість на добрі десятиліття.

Слідство, що його перевелю окрема конгресова комісія,

НА ТЕМИ ДНЯ

Тринадцятка — тани фатальне число

В Совєтському Союзі після смерті Сталіна змінилося небагато. Колишні, що за життя Йосипа Вісаріоновича, діячі культури — письменники і мистці — примушували писати збірні вірнопіддані похвали й одні з обов'язковим прославлянням "батька народу" і "денного сонечка", вояди всіх компартій, що згодом виявився, як про це діяв свідок і ревілюцій Хрущова, дегенератом, психопатом і садистом, який своїми злочинами притримав усіх Івана Грозного. Сьогодні вже не кажуть писати одні і послани, але ж згадують письменників і мистців підписувати мізерні й недолугі фейлетони, що під ними посоромилися б підписати колишній Вишня чи Вухналь.

Останнім часом наказано підписати цілком вже недолугий фейлетон тринадцятки — як не як видатних підсовєтських культурних діячів — таких як письменник й академік Максим Рильський, письменник Володимир Сосюра, Денис Лукінович, Остап Вишня і Михайло Якіш, композитор і народний артист СССР Лев Ревуцький, народний художник СССР Василь Касіян, мистець Анатолій Мономахівський, професор Львівського державного університету ім. Івана Франка Михайло Рудинський, народний артист СССР Амвросій Бучача, народна артистка СССР Марія Литвиненко-Вольгемут і народні артисти СССР Марія Крушельницька і Гнат Юра. Між ними, характерно, троє тільки "східняків", а решта всі західні українці!

Красується всі ці прізвища під фейлетоном, надрукованим у "Радянській Укра-

шкору" 186 тисяч, у 1955 р. — 214 тисяч, а на першу половину 1956 р. заявили про своє вбуття з летунських рядів 286 тисяч технічно-вишколеного летуна.

Попри це Стратегічне Командування повітряного флоту, наприклад, а той час, як для бойових літаків глобального призначення воно повинно мати завжди подвійну кількість укомплектованої садоги, йому важко витримати навіть один комплект. З технічно-вишколеного персоналу, після підбуття чотиритисячного резерву, 61% не мавши змоги залишитися на службі бойового летуна.

При цьому треба усвідомити, що модерні бойові літаки надзвичайно технічно складні й для їх обслуговування потрібні понад 200 різних "вузьких спеціалістів". Переважні кошти технічно-вишколеного летунства виключно із загрозою (тренингом) загинули між 25-35 тис. доларів, а вивільнення головного навігатора В-47 або Б52 із загрозою коштам на тренінг, що тривав понад 5 років, сягають 600 тис. дол. В 1955 р. вивільнено на саєній тільки вишні летунського персоналу 850 млн. доларів.

Найбільшим "ворогом" воєнного летунства, що проковч (Заклячення на стор. 3-4)

„Останній біль — побідний крик!
Засни! Засни! Засни!”

Не забуваймо, що, крім життєвих невгод, мучила його любов до Ольги, якої він ніяк не годен був забути.

„О, моя ясна, блискавка зірницько,
Де ти живеш?
Чи за життя це я вздрю твоє лишенько?
Чи аж по смерті на гріб мій, горлицько,
Плакать прийдеши?”

— писав він 12. XII. 1882 р. в першій поезії циклу „Нічні думи”.

В 1882 р. Франко перекорювався на тиф, як про це довідуюсь з його листа до К. Поповича з 23. V. 1884 р. „Отже — писав він, там — так, як у мене зі здоров'ям кружало, то, звісна річ, до життя охота невелика”.

В 1883 році Франко зближається до народівців, між якими нуртувала течія, що змала до поєднання з молодого генераліцією.

Франко співробітничав в „Ділі” і в „Зорі”, але це поєднання тривало дуже короткий час. Франко обурювала поведінка народівцевих редакторів „Діла” й „Зорі”, які, цензуруючи все, що він давав до друку викидали, що їм було не до смаку хоч воно мало свою вартість. Напр., редактор „Зорі” Ом. Партицький не схотів помістити Франкового оповідання „Муляр”, бо, мовляв, такого факту, що його подав Франко, він не знає, а муляр всі постолю п'яниці. Редакція „Діла” відмовилася надрукувати в своїй „Бібліотеці найзнаменитіших повістей” його переклад Гоголевих „Мертвих душ”.

„36. „Франко”, вип. 3, Львів 1932, ст. 81. В одному з листів до К. Поповича писав він у тих роках: „найкраща й найцінніша частина нашої молодіж і навіть старших сучасників, і се не дає мені уявляти думку” (Там же, ст. 88).

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Збірник праць і статей, приготування на Наукову Конференцію 12 і 13-го травня 1956.

(61)

Вол. Дорошенко

СТРАДНИЦЬКИЙ ШЛЯХ ІВАНА ФРАНКА

До Дрогобича прибув Франко з сильною гарячкою. Тут пересидів у в'язниці правдивий ямі, яку потім по свіжих слідах описав в оповіданні „На дні”, та ще того самого дня відіслано його пішки під ескортою поліціянта до Нагуєвич. По дорозі упав сильний дощ, Франко промок до нитки й сильно переустився. Пролетавши вдома тижень, подався знову до Геніки. В дорозі провів, як каже в цитованому вже листі, „страшенний тижень”, написав оповідання „На дні”, за останні гроші вислав його до Львова, а сам три дні жив на три центи, які випадково знайшов на березі Прута, а коли їх не стало, замкнувся в своїй кімнаті в готелі, де був спинився, і лежав штора дня в гарячій й голоді, ждучи смерті, безсильний і знеохочений до життя. Викривав його з біди Генік, який вислав до нього одного товари-

Про те, як Франко написав „На дні”, де докладно змалював історію свого першого життя, пишався в листі до мистця Андрія Тетери, оповів він також у своєму статті „Як це сталося” в щоденнику „The Zeit” 1903 р. В українському перекладі помістив цей статті М. Волин у своїх „Парусах” (ст. 81-85), де подав також докладну історію Франкового кохання з Ольгою за його до неї листами.

ша з тюрми, і взяв до себе.

В Березові Франко поволи приходив до здоров'я. Та коломийський староста, довідавшись про його там побут, наказав жандармерії доставити його до Коломиї, а що Франко не мав грошей на підвуду, то жандари погнав його пішки. Під час цієї подорожі Франкові повідпадали на пальцях нігті.

Однак староста не міг його в'язити за „волощизство”, як того сподівався, бо Франко мав уже при собі папшорт, що його тим часом виробив був у Дрогобичі, то ж мусів випустити Франка на волю.

Франко вернувся до Львова, де пробував до великого посту 1881 року, займаючися редагуванням „Світу”. Та у Львові удержатися було йому важко й він виїхав до Нагуєвич, де жив під доглядом жандарма, „між курми й телятами”, як писав. Тут займався літературною роботою, дописував до „Світу”, але жилось йому вдома невесело і це відбилося на його самопочутті: знайшов вираз в його творчості. Свідчить про це, напр., його поезія „Догорять поліна в печі” з 18. XI. 1881 р., де він пише:

„У задумі сиджу я вночі
І думок сную горнють тьма...
Ой негути і бунтують вони,
Гризть душу й морозить нуду!
Кров киньте і нутро все в огні,
— Вколо мур і неволя біда.
Я борюся за правду готов,
Рад за волю пролити свою кров,
Та з собою самим у війні
Не простояти довго мені”.

Які тяжкі були Франкові переживання в тих часах, виразно свідчать також його поезія з 10. XII. 1882 р. „Пісня геніїв — ночі”, де він, „в утробі довгого пуття”, доходить до думки про самогубство:

НА ЧУЖИНІ

Такий похмурний немір мій,
Кривавий змії знов мовчить,
І западає тінь в долині,
І вітер з нічної дуниці.

А потім прийдє мій старичка,
Протягне руку під віноч,
І знов присниться далеч твоя,
Степів квітчасте поле.

І битий плям мені присниться,
І під горою за селом
Видиш хрестик, і крилиця,
І Христос з засмученим чолом.

НАТАЛІЯ ЛІВЦЬКА

ІНШІ ЧАСИ — ІНШІ ЛЮДИ

_____

